

Measuring and evaluating the location of the historical gates of Kerman city with the focus on urban revitalization and regeneration

Mostafa Movahedinia , Nasrin Mohammadizadeh, Mohammad Reza Khodabakhshi

¹- Assistant Professor, Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, Shahid Bahonar University, Kerman, Iran.

E-mail: Mostafa.Movahedinia@uk.ac.ir

²- Lecturer, Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, Shahid Bahonar University, Kerman, Iran.

³- Senior expert, restoration and revitalization of historical buildings, University of Science and Technology, Tehran, Iran.

Article Info	ABSTRACT
Article type: <i>Research Article</i> Article history: Received: <i>27 December 2023</i> Revised: <i>09 May 2024</i> Accepted: <i>05 August 2024</i> Published online: <i>22 September 2024</i> Keywords: <i>Placement,, urban regeneration,, historical gates, Kerman.</i>	Introduction: In the historical context, city gates played a pivotal role in facilitating social interactions and transitions within urban spaces. However, contemporary urban development trends have shifted towards emphasizing physical dimensions, resulting in a misalignment between the offerings of the urban environment and the needs of its inhabitants for meaningful social engagement. Data and Method: This study endeavors to assess and appraise the significance of the historical gates of Kerman city. Initially, the research examines these ancient gates and their spatial relevance through satellite imagery analysis. Subsequently, employing a comprehensive theoretical framework, the study evaluates the positioning of these gates in accordance with principles and criteria for urban regeneration. To address these inquiries from a macroscopic and critical standpoint, descriptive research methodology coupled with content analysis is employed. Data collection involves scrutinizing documents, statements, and conducting documentary, library, and field research. The investigation identifies key criteria influencing urban regeneration initiatives concerning historical gates, with data analysis facilitated by SOPI image processing software. Results: The strategic location and historical significance of Kerman's gates hold potential for reconnecting the contemporary cityscape with its historic roots in the collective consciousness of its inhabitants. Enhancing the condition of these six gates presents an opportunity to cultivate inviting public spaces and foster the development of commercial or cultural hubs. Such interventions can enhance citizens' appreciation of the city's heritage and traditional layout. Conclusion: Through effective restoration efforts leveraging strategic positioning and sustainable methodologies, historical gates can be transformed into vibrant urban nodes conducive to social interactions among citizens. Moreover, these revitalization endeavors contribute to the sustainable development, preservation, and enrichment of Kerman's historical legacy and urban fabric.

Cite this article: Movahedinia, Mostafa., Mohammadizadeh, Nasrin., Khodabakhshi, Mohammad Reza. (2024). Measuring and evaluating the location of the historical gates of Kerman city with the focus on urban revitalization and regeneration. *Urban Social Geography*, 11 (2), 143-163. [http://doi.org/ 10.22103/juscg.2024.2135](http://doi.org/10.22103/juscg.2024.2135)



© The Author(s).

Publisher: Shahid Bahonar University of Kerman.

DOI: <http://doi.org/10.22103/juscg.2024.2135>

¹- **Corresponding Author: Movahedinia, M.,** Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, Shahid Bahonar University, Kerman, Iran.  Mostafa.Movahedinia@uk.ac.ir  (+98) 09133993234

English Extended Abstract

Introduction

This research aimed to investigate Kerman's historical gates through the urban regeneration approach. While examining the location of historical gates, a comprehensive viewpoint has been adopted to examine and implement the basic criteria of urban regeneration in the gates and provide the desired solutions and suggestions for urban regeneration.

Data and Method

The current research was conducted using a practical method in terms of purpose, with a survey nature. The required data were collected utilizing library/documentary and field methods. Data analysis tools included SOPI image processing to analyze and evaluate gates with the help of satellite sensors. The components of urban regeneration regarding the gates were also examined in addition to investigating the gates through sensors and expressing their necessity for the regeneration approach implementation. Finally, the resulting strategy was extracted from the results, and some solutions were proposed to promote the urban regeneration of Kerman Gates.

Results

The results show that the gates can be effectively restored and changed into prosperous and lively urban spaces for the social interactions of citizens by taking advantage of their strategic location and sustainable methods. At the same time, they can play an effective and efficient role in the sustainable development, restoration, and protection of the remaining historical texture of Kerman.

Conclusion

The gates of Kerman city (six gates) have had a variety of vegetation from the beginning and covered a significant area. However, this diversity and coverage has recently declined due to several factors such as over-harvesting of water resources, drought, and constructions, the highest rate of which has occurred since Feb 2020. Vegetation in the studied area has decreased significantly, reaching 0.1 to -1 at the end of 2022, which highlights a decrease in the diversity of vegetation in the region. In the meantime, since vegetation is one of the fundamental components of the regeneration approach, its consideration in the studied gates will be inevitable. Considering the importance of the six gates in Kerman, the restoration process has mainly focused on water resources in the area of the gates through methods such as revival of underground water sources, vehicle traffic reduction, permeability process, introduction of alternative routes, and controlled use of qanats and underground water sources. The NDSI index shows that precipitation and transpiration have recently followed a favorable but decreasing trend in the area of historical gates. Higher SAVI values generally indicate healthier and more abundant vegetation, while lower values represent less vegetation or stress. Thus, we can use SAVI values to analyze regional vegetation patterns, identify areas with dense or sparse vegetation, compare vegetation health in different regions or time periods, and evaluate changes in vegetation over time. The analyses carried out from the sensor in the area of the six gates show relatively acceptable vegetation indicators and soil effects, along with a significant density. However, excessive harvesting and construction in the region have changed the soil quality in recent years and until 2023. Based on the images obtained from the studied area, the soil cover has a greater variety in the northern and eastern gates around Shariati Street and Jame Mosque. This variety increases in the interior of the gates, reaching a maximum of 0.8 to 0.1-0.2, and is always accompanied by fluctuations, which can be due to the excessive construction in the area. Over the years, the six gates have witnessed a lot of construction, including industrial structures and activities, in proportion to their importance and special position in Kerman. The images obtained from sensors in the area show very high levels of pollutants, which can subsequently lead to the weakness of vegetation and changes in the water and soil resources. According to the natural background radiation (NBR) index, the

English Extended Abstract

highest amount of radiation is formed in the interior of the gates, whereas the radiation angle has changed and is inclined in the surrounding texture due to the construction and tall buildings. The index of infrastructure development and development capabilities is another indicator provided by the sensor from the studied area. As shown, the six gates have favorable infrastructures for development due to their geographic location, proximity to the city center, suitable communication networks, and surrounding attractive uses. Hence, the infrastructure development of the six gates has had relatively favorable conditions, highlighting their special position in the city of Kerman and a particular view toward this area in the urban development plans. Based on the image obtained from the sensor, urban development infrastructures have allocated a significant part to themselves in the studied area, distributed at the defined range of 0.3-0.6 and above.



سنجش و ارزیابی جانمایی دروازه‌های تاریخی شهر کرمان

با محوریت احیاء و بازآفرینی شهری

مصطفی موحدی نیا^۱✉، نسرين محمدی زاده، محمدرضا خدابخشی

^۱ - استادیار گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران. رایانامه: Mostafa.Movahedinia@uk.ac.ir

^۲ - مدرس گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران.

^۳ - کارشناس ارشد، مرمت و احیاء ابنیه تاریخی، دانشگاه علم و صنعت، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۶ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۲/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۵ تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ کلیدواژه‌ها: جانمایی، بازآفرینی شهری، دروازه های تاریخی، کرمان.	مقدمه: دروازه های شهرهای تاریخی به عنوان محل گذار و هدایت در گذشته در برقراری کنش ها و تعاملات اجتماعی بین انسان و فضا بسیار کارآمد بوده اند و امروزه گرایش بیشتر به ابعاد کالبدی در توسعه شهرها باعث شده آنچه که محیط شهری ارائه می دهد با آنچه شهروندان در زندگی اجتماعی خود مطالبه می کنند ناسازگار باشد. داده و روش: پژوهش حاضر بر آن است که با هدف سنجش و ارزیابی دروازه های تاریخی شهر کرمان نخست به بررسی دروازه های تاریخی و اهمیت آن ها از جایگاه پردازنده های ماهواره ای پرداخته و سپس با دیدی جامع و نظری به جایگاه این دروازه ها مطابق با اصول و معیارهای منتخب بازآفرینی شهری بپردازد. برای پاسخ به این پرسش ها با نگاهی کلان و انتقادی، با استفاده از روش تحقیق توصیفی - تحلیل محتوا، با بررسی اسناد و بیانیه های مربوط به دروازه های مربوطه و جمع آوری داده ها از طریق بررسی اسنادی و کتابخانه ای و میدانی، مهمترین معیارهای مؤثر بازآفرینی شهری بر دروازه های تاریخی مورد بررسی قرار گرفته و سپس اطلاعات به دست آمده با استفاده از پردازش تصاویر نرم افزار SOPI مورد بررسی قرار گرفته اند. یافته ها: یافته های تحقیق نشان می دهد که دروازه ها می توانند به طور مؤثر احیا شده و با بهره گیری از موقعیت استراتژیک و استفاده از شیوه های پایدار به فضاهای شهری پرونق و سرزنده جهت تعاملات اجتماعی شهروندان تبدیل شوند و در عین حال نقشی مؤثر و کارآمد در توسعه پایدار، احیاء و حفاظت آثار و بافت تاریخی باقیمانده شهر کرمان داشته باشند. نتیجه گیری: موقعیت و جایگاه دروازه های تاریخی در افکار عمومی شهر معاصر کرمان قابلیت برقراری هم پیوندی دوباره شهر با ساختار کهن آن را در ادراک شهروندان دارا بوده و بهبود شش دروازه شهر می تواند فضاهای شهری حضورپذیر و پویا را ایجاد کرده و مراکز تجاری یا فرهنگی را نیز توسعه دهد که بر درک شهروندان از شهر و ساختار قدیمی آن نیز تأثیرگذار باشد.

استناد: موحدی نیا، مصطفی؛ محمدی زاده، نسرين؛ خدابخشی، محمدرضا (۱۴۰۲). سنجش و ارزیابی جانمایی دروازه های تاریخی شهر کرمان با محوریت احیاء و بازآفرینی شهری. *جغرافیای اجتماعی شهری*، ۱۱ (۲)، ۱۶۳-۱۴۳. DOI: <http://doi.org/10.22103/jusrj.2024.2135>



© نویسنده گان.

ناشر: دانشگاه شهید باهنر کرمان.

DOI: <http://doi.org/110.22103/jusrj.2024.2135>

مقدمه

احیاء، مرمت و بازسازی از جمله رویکردهایی می‌باشند که هم برنامه‌ریزان شهری و هم معماران همواره با آن‌ها در ارتباط مستقیم بوده و در مسیر تحول و تکامل خود به بازآفرینی و نوزایی شهری رسیده‌اند که این فرآیند همواره با تأکید بر ملاحظات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و هنری همراه بوده است (Marti., 2019: 192؛ خان محمدی و همکاران^۱، ۱۳۹۵: ۶۷) بر همین اساس زمانی اقدامات بازآفرینی شهری با موفقیت همراه خواهد بود که تمام ابعاد زندگی شهری یکجا و با هم در نظر گرفته شود، برای آن‌ها برنامه‌ریزی شده و به منظور اقدامات عملی، سیاست‌های مشخصی تدوین شود. از این رو می‌توان چنین اذعان نمود که بازآفرینی شهری، دیدگاه و عمل جامع و یکپارچه‌ای است که به دنبال برطرف کردن مشکلات شهری و دستیابی به پیشرفت پایدار در بعد اقتصادی، کالبدی، وضعیت اجتماعی و محیطی است (Korkmaz & Balaban, 2020: 1., Seyed Baranji et al, 2021). دروازه‌ها و مبادی ورودی و خروجی با ارزش تاریخی، ساختارهای فضایی هستند که بیانگر تحول جامعه محلی و هویت محلی هستند و در این بین دگرگونی آثار با ارزش تاریخی و جانمایی دقیق آن‌ها از طریق بازسازی و سرمایه‌گذاری‌های زیبایی‌شناسانه، از جمله برخی از استراتژی‌های بازآفرینی برای پتانسیل درآمدزایی و شکل‌های شهری پایدارتر می‌باشند. لکن دروازه‌های شهر کرمان در تبلور کالبدی و عینی عناصر ساختاری هویت بخش خویش در فرایند گسترش و شکل‌گیری خود با گسترش مبتنی بر نیاز زمان مواجه می‌شود. ابعاد کارکردی این دروازه‌ها را می‌توان به شش دسته تقسیم کرد: نقش ارتباطی، دفاعی - امنیتی، اقتصادی، اجتماعی، یادمانی و بصری (Bakhtiar et al, 2018). در جریان توسعه شهر و از بین رفتن حصار تاریخی با توسعه‌های جدید و گسترش محدوده شهر به خارج از بافت تاریخی در دوره قاجار و بعد از آن در دوره پهلوی، گذرهای اصلی به عنوان نقاط عطف در محدوده ارتباطی بافت قدیم و جدید کماکان باقی ماندند و در محل حصار شهر و بسیاری از گذرهای اصلی، خیابان‌های اصلی شهر کشیده شد. در این بین، کالبد دروازه‌ها و برخی نام‌های آن‌ها از بین رفت، همان‌طور که در ادوار مختلف تاریخی برخی دروازه‌های شهر با کالبد و برخی با نام‌های متفاوت در یک کالبد بروز پیدا کرده‌اند. از اینرو هدف اصلی تحقیق بررسی دروازه‌های تاریخی شهر کرمان با رویکرد بازآفرینی شهری می‌باشد که ضمن بررسی چگونگی جانمایی دروازه‌های تاریخی، با دیدی جامع به بررسی و پیاده‌سازی معیارهای اساسی بازآفرینی شهری در دروازه‌ها و ارائه راهکارها و پیشنهادات مورد نظر جهت بازآفرینی شهری پرداخته شده است. بر این اساس سؤال اساسی تحقیق این‌گونه می‌باشد که با توجه به اهمیت دروازه‌های تاریخی شهر بر اساس مؤلفه‌های بازآفرینی (همجواری، اتصال، تصویر ذهنی، وردی به بازار و ...)، آیا موقعیت و جایگاه دروازه‌های تاریخی در افکار عمومی شهر معاصر قابلیت برقراری هم‌پیوندی دوباره شهر با ساختار کهن آن را در ادراک شهروندان داراست؟ و بر اساس یافته‌های سنجنده‌های ماهواره‌ای، دروازه‌های تاریخی چه جایگاه و موقعیتی در هویت شهری داشته از در نهایت از چه پتانسیل‌هایی جهت احیا و بازآفرینی برخوردار می‌باشند؟

پیشینه نظری

امروزه شهرهای تاریخی ایران همچون کرمان علیرغم پیشینه درخشانی که دارند با مشکلات فراوانی روبرو هستند و بخش تاریخی این شهرها یکی از معضل‌ترین مناطق شهری به دلیل مشکلات فیزیکی - فعالیتی است که کل شهر را تحت تأثیر قرار داده است. این مشکلات زمانی شدت می‌یابد که طرح‌های بازآفرینی دقیق ارائه شده در عمل موفق نبوده و در بسیاری از موارد باعث تخریب بیشتر شده است (Ebrahimnejad, 2021: 253)، چرا که رویکرد بازآفرینی شهری دیدگاه و عمل جامع و یکپارچه‌ای می‌باشد که در صدد برطرف کردن مشکلات شهری و دستیابی به پیشرفت پایدار در بعد اقتصادی، کالبدی، وضعیت اجتماعی و محیطی منطقه‌ای (ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۱: ۱؛ کورکماز و بالابان، ۲۰۲۰:

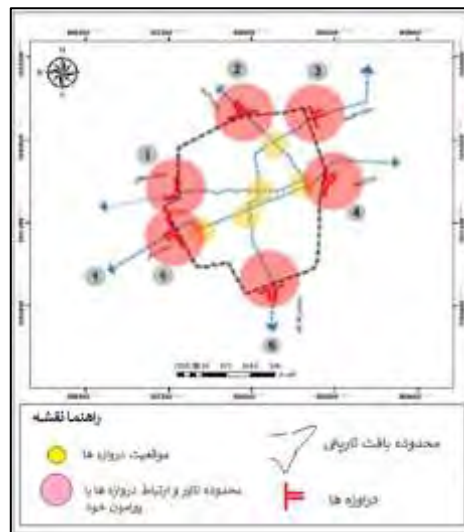
۲) که در معرض تغییر بوده است و یا فرصت‌هایی برای بهبود فراهم می‌کند. بر همین اساس بازآفرینی شهری که دامنه‌های مختلفی از قبیل «نوسازی شهری»، «توانبخشی شهری»، «توسعه شهری» و «تحول شهری» دارد، فرایندی است که شامل بهبود ساختارهای موجود، توسعه مجدد ساختمان‌ها و مناطق یا استفاده مجدد از اراضی شهری است (داینس، ۲۰۱۹: ۱؛ ایبانشکو و همکاران، ۲۰۱۸: ۲). از اینرو رویکرد مداخله‌گرانه، بازآفرینی شهری بدون داشتن فرسایش هویت‌های تاریخی متعلق به دوران مختلف، می‌تواند یک نگاه جامع به گذشته (حافظه و تاریخ) داشته باشد. بنابراین، این یک هویت کاملاً جدید ایجاد می‌کند که با شرایط فعلی زندگی مردم مطابقت دارد (لک و حکیمیان، ۲۰۱۹: ۲؛ گیلارته و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۳) که با مسأله «توسعه پایدار» ارتباط مستقیم داشته چرا که امروزه بحث ارتقاء کیفیت محیط‌زیست بر اساس مبانی توسعه پایدار، در مجامع علمی مطرح می‌باشد. از اینرو با توجه به تعاریف بازآفرینی شهری می‌توان گفت که طرح‌های بازآفرینی شهری سعی دارند با بهره‌گیری از مشارکت گسترده عمومی با صرف کمترین بودجه، حیات اجتماعی و رونق اقتصادی را به بافت برگردانند (ابوالحاق مهانا، ۲۰۱۹). همچنین دروازه‌های تاریخی از جمله آثار با ارزش تاریخی می‌باشند که از گذشته تاکنون به واسطه نقشی که در هویت کالبدی - فیزیکی شهر داشته و به تناسب آنچه که در اذهان شهروندان به جای گذاشته بیش از پیش نمود پیدا کرده است؛ دچار تخریب شده‌اند و امروزه نیاز به بازآفرینی و احیای آن‌ها ضروری به نظر می‌رسد (Abuzari & Ziari, 2019: 491). هنگام اجرای بازآفرینی شهری در محدوده‌های تاریخی و دروازه‌های تاریخی یک شهر، باید چند نکته را مد نظر قرار داد. در اینجا چند مفهوم کلیدی وجود دارد:

الف) حفظ شخصیت تاریخی: این مقوله یکی از مهمترین نکات کلیدی در فرآیند مقاله حاضر می‌باشد. مرزهای تاریخی و دروازه‌های ورودی اغلب دارای اهمیت فرهنگی و معماری هستند. هنگام اجرای بازآفرینی شهری، حفظ و ارتقای شخصیت تاریخی این مناطق مهم است. این ممکن است شامل بازسازی بناهای میراثی، حفاظت از بناهای تاریخی و حفظ جذابیت کلی زیبایی‌شناسی باشد (Giuseppe, 2020). **ب) بهبود زیرساخت‌ها:** بازآفرینی شهری باید بر بهبود زیرساخت‌های موجود در محدوده‌های تاریخی و دروازه‌های تاریخی ورودی شهر متمرکز شود. این شامل ارتقاء شبکه‌های حمل‌ونقل، بهبود فضاهای عمومی مانند پارک‌ها و پیاده‌روها، و بهبود خدماتی مانند سیستم‌های تأمین آب و مدیریت زباله است. **پ) توسعه با کاربری مختلط و فعالیت‌های مختلط:** برای اطمینان از جوامع پایدار و پر جنب و جوش، بازآفرینی شهری باید توسعه با کاربری مختلط را در محدوده‌های تاریخی ترویج دهد. این به معنای ترکیب فضاهای مسکونی، تجاری و تفریحی برای ایجاد یک محیط شهری متنوع و سرزنده است (Xiaoliang, 2020). **ت) مشارکت جامعه:** درگیر کردن جوامع محلی و ذینفعان در اجرای بازآفرینی شهری حائز اهمیت می‌باشد. مهم بوده که نظرات آن‌ها لحاظ شده و به نیازها و آرزوهای آنها رسیدگی گردد. این را می‌توان از طریق مشاوره عمومی، کارگاه‌های آموزشی و مشارکت با سازمان‌های اجتماعی انجام داد. **ث) نوسازی اقتصادی:** بازآفرینی شهری نیز باید بر تحریک رشد اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری در محدوده‌های تاریخی و دروازه‌های تاریخی متمرکز شود. این امر می‌تواند با ایجاد انگیزه برای مشاغل، حمایت از کارآفرینی و ایجاد فرصت‌های شغلی محقق شود. **ج) پایداری و فضاهای سبز:** ترکیب شیوه‌های پایدار و ایجاد فضای سبز برای بازآفرینی شهری ضروری است. این ممکن است شامل یکپارچه‌سازی منابع انرژی تجدیدپذیر، ارتقای ساختمان‌های با انرژی کارآمد و ایجاد پارک‌ها یا باغ‌های شهری برای بهبود کیفیت کلی محیط‌زیست باشد. **چ) بازآفرینی شهری و احیاء دروازه‌های تاریخی:** به‌عنوان مفصل ورود به بافت تاریخی می‌تواند توجه عمومی و حساسیت اجتماعی نسبت به اهمیت و ارزش بافت کهن و حفظ باقیمانده آثار تاریخی را ارتقا دهد.

در زمینه تجزیه و تحلیل ماهواره‌ای و سنجش از دور، بازآفرینی می‌تواند شامل نمایش یک محدوده با تحلیل‌های دقیق و استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده از ماهواره‌ها و تکنیک‌های سنجش از دور برای ایجاد یک نمایش یا مدل از یک مکان یا پدیده خاص باشد (ZHONGHUE, 2020). از اینرو تجزیه و تحلیل ماهواره‌ای شامل استفاده از تصاویر ماهواره-

ای برای تجزیه و تحلیل ویژگی‌ها و تغییرات مختلف در سطح زمین است. ماهواره‌ها با گرفتن تصاویر از فضا، دید وسیعی از مناطق وسیع ارائه می‌کنند و دانشمندان و محققان را قادر می‌سازد تا فرآیندهای طبیعی را رصد کنند، تغییرات پوشش زمین را ردیابی کرده، شرایط محیطی را ارزیابی کنند، الگوهای آب و هوایی را مطالعه کرده و بسیاری موارد دیگر. داده‌های به‌دست آمده از تجزیه و تحلیل ماهواره‌ای و سنجش از دور می‌توانند در فعالیت‌های بازآفرینی هنگام تلاش برای درک یا تجسم یک رویداد، فضا یا اثر تاریخی مورد استفاده قرار گیرند. به‌عنوان مثال تصاویر ماهواره‌ای و داده‌های سنجش از دور می‌توانند به ارزیابی کیفیت دروازه‌های تاریخی شهر به عنوان میراث فرهنگی فراموش شده و نمود بارز هویت یک شهر تاریخی از لحاظ معیارهای مختلف، شناسایی مناطق اصلی دروازه‌ها و کمک به فرآیندهای واکنش و بازسازی در احیاء دروازه‌ها و مبادی ورودی شهر کنند (ابراهیمی قربانی و همکاران، ۱۴۰۰). از اینرو تحلیل‌های فضایی و سنجش از دور به چند دلیل ابزار ضروری در زمینه بازآفرینی شهری هستند: الف) درک وضعیت فعلی: تجزیه و تحلیل فضایی امکان تجزیه و تحلیل داده‌های مکانی مختلف، مانند اطلاعات جمعیتی، الگوهای کاربری زمین، شبکه‌های حمل و نقل و زیرساخت‌های فیزیکی را فراهم می‌کند. این درک به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا مناطقی را که نیاز به بازسازی دارند شناسایی کرده و مداخلات را اولویت‌بندی کنند. ب) شناسایی مناطق بالقوه برای احیاء: داده‌های سنجش از دور، از جمله تصاویر ماهواره‌ای و عکس‌های هوایی، نمای جامع و به‌روزی از پوشش زمین، شرایط ساختمان و سایر ویژگی‌های شهری ارائه می‌دهد. با تجزیه و تحلیل این داده‌ها با استفاده از تکنیک‌های فضایی، برنامه‌ریزان می‌توانند مناطق کم استفاده یا تخریب شده‌ای را که نیاز به تلاش‌های بازسازی دارند شناسایی کنند. پ) ملاحظات زیست-محیطی: پروژه‌های بازآفرینی شهری اغلب با هدف بهبود پایداری و کاهش اثرات زیست‌محیطی انجام می‌شود. تجزیه و تحلیل فضایی و سنجش از دور می‌تواند به ارزیابی وضعیت اکولوژیکی یک منطقه، شناسایی فضاهای سبز، تجزیه و تحلیل پوشش گیاهی و اندازه‌گیری اثرات جزیره گرمایی شهری کمک کند. این اطلاعات برای توسعه استراتژی‌هایی که کیفیت محیطی را در طول پروژه‌های بازسازی افزایش می‌دهد، حیاتی است (اسماعیل دخت و همکاران، ۱۴۰۰). ت) برنامه‌ریزی زیرساخت: تجزیه و تحلیل فضایی می‌تواند به شناسایی ناکارآمدی‌ها و شکاف‌های زیرساخت موجود کمک کند تا اطمینان حاصل شود که تلاش‌های بازسازی، اتصال و دسترسی کلی را در مناطق شهری بهبود می‌بخشد. برای مثال، تجزیه و تحلیل شبکه‌های حمل‌ونقل و به‌کارگیری الگوریتم‌های فضایی می‌تواند مکان‌های بهینه را برای جاده‌های جدید، سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی یا مسیرهای پیاده‌روی تعیین کند. ج) تجسم و ارتباط برنامه‌ها: استفاده از تجزیه و تحلیل فضایی و سنجش از دور امکان ایجاد بازنمایی‌های بصری مانند نقشه‌ها، نمودارها و مدل‌های سه‌بعدی را فراهم می‌آورد که به طور مؤثری طرح‌های بازآفرینی شهری پیچیده را با هم ارتباط برقرار می‌کنند. این تجسم‌ها به ذینفعان کمک می‌کند تا تغییرات پیشنهادی را درک کنند، تأثیر بالقوه بر محیط موجود را ارزیابی کنند و تصمیمات آگاهانه‌تری بگیرند. به طور کلی، ادغام تجزیه و تحلیل فضایی و سنجش از دور در زمینه بازآفرینی شهری، فرآیندهای تصمیم‌گیری را بهبود می‌بخشد، به مداخلات هدفمند کمک می‌کند و ارتباطات مؤثر را تسهیل کرده و منجر به ارائه و نتایج بهتر می‌گردد. تجزیه و تحلیل ماهواره‌ای نقش مهمی در پیشبرد برنامه‌های بازآفرینی شهری ایفا می‌کند. این داده‌ها و بینش‌های ارزشمندی را برای نظارت و مدیریت منابع طبیعی، کاربری زمین و سلامت اکوسیستم که عوامل مهم در تلاش‌های بازآفرینی هستند، ارائه می‌دهد. تجزیه و تحلیل ماهواره‌ای دانشمندان، محققان و سیاست‌گذاران را قادر می‌سازد تا میزان جنگل‌زدایی را ارزیابی، تغییرات پوشش گیاهی را رصد، سلامت اکوسیستم را ردیابی و اطلاعاتی در مورد تخریب زمین جمع‌آوری کنند. این داده‌ها می‌توانند برای شناسایی مناطقی که نیاز به توجه فوری دارند، اولویت‌بندی تلاش‌های بازآفرینی و اجرای استراتژی‌های بازآفرینی مؤثر استفاده شوند (Aksamija, 2021). به طور خلاصه، استفاده از تجزیه و تحلیل ماهواره‌ای در برنامه‌های بازآفرینی برای پایش و مدیریت منابع طبیعی، شناسایی مناطق اولویت‌دار، اجرای استراتژی‌های احیای مؤثر و ارزیابی موفقیت چنین طرح‌هایی ضروری است. تصمیم‌گیری مکانی و جانمایی از جمله

موضوعاتی است که به صورت روزمره با آن مواجه هستیم؛ به‌طوری‌که در هر تصمیم‌گیری با معیارهای مختلفی روبرو بوده و هدف، تعیین بهترین گزینه از بین گزینه‌های موجود خواهد بود که به بهترین نحو رضایت تصمیم‌گیرنده را با در نظر گرفتن معیارهای مد نظر تأمین نماید. منظور از جانمایی در اینجا، انتخاب گزینه مناسب برای بناهای تاریخی است. این شامل فرآیند تصمیم‌گیری برای قرار دادن یک بنای تاریخی یا آثار ارزشمند به‌منظور بزرگداشت یک رویداد تاریخی، شخص یا جنبه فرهنگی یا اجتماعی مهم می‌باشد. کلیت حیات دروازه‌ها، به دو شکل امتداد می‌یابد: اول، جابه‌جایی مکان دروازه در اثر توسعه حصار شهر و دوم تغییر نام دروازه‌ها که به دلایل مختلف همچون ملاحظات سیاسی انجام می‌گرفته است (Jafarpour, 2018: 37). لذا در گذشته، دروازه‌های شهر (از جمله دروازه‌های شهر قدیم کرمان) و فضاهای پیرامون آن‌ها، مکان‌های با ارزشی به شمار می‌آمدند که نقش هدایت‌گری را بر عهده داشتند و همچنین شاهدی بر وضعیت اجتماعی شهر (اشارتی نمادین) به شمار می‌آمده است (Shole, 2006: 26 - Von Mays, 2014). بدین صورت دروازه‌ها و فضاهای ورود به بناها به‌ویژه به بناهای مذهبی، از تسلسل و تنوع بسیار غنی برخوردار بوده‌اند (Moradi & Jafarpour, 2013: 89). آستانه و دروازه، نشان‌دهنده جهت و راه‌حلی ملموس و بلادرنگ برای پیوستگی فضا می‌باشند و همچون نمادها (Bakhtiar et al, 2018) و نشانه‌ای در معماری که از گذشته تا امروز طیف وسیعی از بناها را شامل می‌شوند؛ به عنوان یکی از انواع بناهای برجسته نشانه‌ای، جلوه‌های گوناگون داشته‌اند و به عنوان الگویی از نشانه‌های شهری؛ آمیخته به مفاهیمی همچون: میزان در دسترس بودن، محتوا و عملکرد می‌باشد (Loqman, 2022., Zar-abadi, 2022). شکل کالبدی دروازه‌ها به تدریج و با تغییر نام آن‌ها در طول دوره‌های مختلف تاریخی، به‌صورت کالبدی - ذهنی و با قطع فراشد تاریخی و زوال کنش‌های درونی برخی از آن‌ها در شهر امروز، به صورت ذهنی - خاطره‌ای درآمده است. در شهرنشینی ایرانی، قلمرو و محدوده شهر قدیم برای ورود را، مرزهای طبیعی به همراه حصارهای منظم، باروها و دروازه‌های ملزوم تعیین می‌کرد (Habibi, 2008., Nawfal, 2009). دروازه‌های شهر قدیم کرمان به‌عنوان یک نشانه در شبکه نمادین شهر، موجد هویت بوده و با ساختار و مفهوم خاص خود منتج به شکل‌گیری خاطرات ذهنی و خوانایی آن در شهر شده است. با انطباق اطلاعات به دست آمده، دروازه‌های تاریخی شهر کرمان شامل دروازه ناصری، دروازه گبری، دروازه مسجد، دروازه ریگ آباد، دروازه ارگ و دروازه سلطانی می‌باشند. لیکن، با توسعه‌های جدید شهر از سال ۱۳۰۰ ه.ش به بعد و با تغییر دستاوردهای تاریخ معماری از روزگار معاصر در حیطه تحولات نوگرایی در کشور، موجبات تولید و انباشت فضاهای ناخوانا در شهر معاصر شده است. هر چند دروازه‌ها نمود فیزیکی خود را از دست داده‌اند، مع‌الوصف همچنان ارزش و بار معنایی خود را به عنوان مراکز مهم کالبدی و کارکردی در ساختار اصلی شهر تا حدودی حفظ کرده‌اند؛ به‌طوری‌که ردپای آن‌ها به‌طور مشخص و عموماً در مسیر دسترسی‌های اصلی شهر، به‌عنوان مفصل ارتباطی بافت قدیم و جدید، مشهود است.



شکل ۲- دروازه‌های قدیم شهر کرمان (ترسیم: نگارندگان)

پیشینه عملی

امینی و همکاران (۱۴۰۰)، در مقاله‌ای با عنوان «برندسازی شهری به عنوان محرکی برای احیاء و بازآفرینی شهری» به این نتیجه رسیدند که با بهره‌گیری از نگرش‌های نوین بازیابی مکان، بازآفرینی بافت‌های تاریخی و مداخلات مکانی-فرهنگی، سیمای شهر را بهبود بخشیده، شهروندان را به سکونت در شهر یا منطقه علاقه‌مند ساخته و در جذب سرمایه گذار و گردشگر به شهر با ایجاد یک تصویر و برند شهری مختص آن، نقش مؤثری ایفا می‌کند، چرا که در واقع برند شهری هویت ویژه یک شهر و نشان و تخصص شهر را نشان می‌دهد. زرنریان (۱۴۰۰)، در مقاله‌ای با عنوان «بررسی جایگاه بافت‌های تاریخی در طرح بازآفرینی شهری» به این نتیجه رسید که استفاده از ظرفیت‌های قانونی پیش‌روی با تأکید بر بافت‌های تاریخی؛ گستردگی وظایف بازآفرینی شهری از بهسازی، نوسازی و مقاوم‌سازی، توسعه و تجهیز امکانات خدمات روبنایی محلی و شهری، بهسازی و ارتقای زیرساخت محلی و شهری و توسعه فضای شهری تقریباً طیف کاملی از انواع اقدامات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری و عمرانی را شامل می‌شود که به لحاظ مکانی و جغرافیایی بین بافت تاریخی، بافت فرسوده و سکونتگاه غیررسمی نیز توزیع می‌شود. زنگشیه‌یی و همکاران (۱۴۰۰)، در مقاله‌ای با عنوان «هم‌افزایی کنشگران بازآفرینی پایدار شهری با رویکرد حکمروایی ارتباطی-شبکه‌ای مطالعه موردی (ستاد بازآفرینی شهر کرمانشاه)» به این نتیجه رسیدند که اندازه شاخص انتقال یافتگی در تبادل اطلاعات و همکاری ۳۹/۲۸ درصد میزان پابینی را برای قابلیت روابط انتقال یافتگی نشان می‌دهد و کوتاه‌ترین فاصله میان دو کنشگر در این شبکه، ۳/۴۶ درصد، نشان‌دهنده پیوندهای ضعیف در شبکه است. فعالیت کنشگران بر حسب شاخص‌های تحلیل شبکه و ارتباطات، پیوندها، و مرکزیت درونی و بیرونی کنشگران نشان‌دهنده مرکزیت بخش دولتی (استانداری، راه و شهرسازی، و شهرداری) بالاترین نقش مرکزیت و پیوندهای واسطه‌ای را داشته‌اند و نهادهای خصوصی، مدنی و محلی پایین‌ترین ضریب و قدرت را در شبکه داشته‌اند. تقوایی و همکاران (۱۳۹۹)، در مقاله‌ای با عنوان «بررسی تأثیر بازآفرینی شهری بر گردشگری شهری (مطالعه موردی منطقه سه شهر اصفهان)» به این نتیجه رسیدند که بازآفرینی شهری بر گردشگری شهری شهر اصفهان مؤثر بوده است ($R = 0.342$). در واقع به میزانی که بازآفرینی شهری تغییر یابد، گردشگری شهری نیز به همان میزان تغییر می‌یابد. همچنین بازآفرینی شهری بر مؤلفه‌های تعاملات اجتماعی ($R = 0.142$)، سرزندگی ($R = 0.409$)، ایجاد حس تعلق مکانی گردشگران ($R = 0.340$) تأثیر می‌گذارد و در نتیجه بر رشد و توسعه گردشگری شهری شهر اصفهان اثرات مثبت رونقی دارد.

بالساس و همكاران (۲۰۲۲)، در مقاله‌ای با عنوان «چشم‌اندازهای تاریخی و مفهومی درباره بازسازی شهری ابنیه تاریخی» به این نتیجه رسیدند که تاریخچه برنامه‌ریزی مراکز شهری و بناهای تاریخی به‌طور عمده به واکنش نسبت به شهرنشینی و مشکلاتی که با خود به همراه داشته است. اشورت و همكاران (۲۰۲۳)، در مقاله‌ای با عنوان چندین رویکرد به میراث در بازسازی شهری: مورد دروازه شهر والتا به بررسی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که استفاده از منابع میراثی در بازسازی شهری محلی به ندرت مسئله‌ای ساده از حفظ برخی ساختارها یا ارتباط برخی رویدادهای تاریخی است و فرض کردن اینکه این امر می‌تواند به دستیابی به اهداف معاصر بازسازی کمک کند. کارا و همكاران (۲۰۲۳)، در مقاله‌ای با عنوان «مدل‌سازی و ارزیابی بازسازی شهری پایدار برای محله‌های تاریخی شهری از طریق فرآیند سلسله مراتبی تحلیلی» به این نتیجه رسیدند که بازسازی شهری متکی بر فرآیند بازآفرینی، دارای پویایی فرهنگی و اجتماعی-سیاسی پیچیده‌ای هستند و اهمیت زمینه‌ای بالایی برای منطقه دارند؛ بنابراین، بسیاری از این اهداف در دستیابی به پروژه‌های بازسازی پایدار تأثیرگذار هستند. پولاک و همكاران (۲۰۲۲)، در مقاله‌ای با عنوان بازسازی شهری و برنامه‌ریزی انعطاف‌پذیری شهری از طریق اتصالات به این نتیجه رسیدند که افزایش اتصالات، دسترسی به املاک و مستغلات واقع در مناطق شهری را بهبود می‌بخشد و به‌دست آوردن فضاهای عمومی جذاب‌تر کمک می‌کند. فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده همچنین با افزایش فضاهای سبز، بهبود استفاده از زمین‌های خالی و توسعه شبکه زیرساخت سبز، به تقویت تغییرات آب و هوایی در محل کمک خواهند کرد. اجرای پروژه احیای مرکز لودز نه تنها کیفیت فضا را بهبود می‌بخشد، بلکه مقاومت مناطق شهری شدیداً شهری در برابر تغییرات آب و هوایی را نیز افزایش خواهد داد. الساندرو فرگونی^۱ (۲۰۱۹)، در مقاله خود با موضوع، «نقشه‌بردای مطالعات آینده پژوهی باز آفرینی شهری از سال ۱۹۶۸ تاکنون» به بررسی کتاب‌شناختی خوشه‌های موضوعی، روند تحقیق و شکاف تحقیق پرداخته است. کوهن و هاپکینز^۲ (۲۰۱۹)، در مقاله خود مفهومی از رویکردهای بازآفرینی بر مبنای زمین‌های جدیدی را با ارائه یک رویکرد عمیق در زمینه پیامدهای بالقوه آینده CAV ها برای شهر شکوفا می‌کند. چکروپورت و میلان^۳ (۲۰۱۸)، در پژوهش خود، برنامه‌ریزی سناریو برنامه‌ریزان شهری را مجموعه‌ای از روش‌ها برای کشف اینکه چگونه مناطق شهری ممکن است در آینده رشد و تغییر کند، ارائه می‌دهد. فورلن و فاگین^۴ (۲۰۱۷)، در پژوهشی تحت عنوان «بازآفرینی شهری: حافظ میراث فرهنگی و پیچیدگی اجتماعی بافت شهری» بازآفرینی شهری را به عنوان رویکردی جهت مقابله با پراکندگی شهری مطرح می‌کند. هوستن و رحیم زاده^۵ (۲۰۱۴) در پژوهش خود، به ارزیابی ۱۰ پروژه بازآفرینی پایدار شهری در شهر لندن پرداخته‌اند. این پژوهش، شاخ‌های اقتصادی، اجتماعی و مدیریتی را در نظر گرفته است. ما ریچلا سپه^۶ (۲۰۱۴)، در پژوهشی بازآفرینی شهری را نیازمند ترکیب پیچیدگی از کنشگران، هنجارها، فرآیندها و برنامه‌ها در مقیاس مختلف م‌داند و همچنین اقتصاد محلی، مشارکت و هویت محلی را از یک عوامل مهم برای بازآفرینی و تولید شهر خلاق پیشنهاد می‌دهد. در پژوهشی دیگر، اوزگور کرکماز^۷ (۲۰۱۴)، تحت عنوان «فرایند نوسازی در ترکیه» نشان می‌دهد که بر طبق تجربه بازآفرینی شهری در ترکیه، تنها رویکرد کالبدی نمی‌تواند موجب حل معضل سکونتگاه‌های غیررسمی و بافت‌های فرسوده شود، بلکه باید ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی را نیز در زمان تهیه پروژه‌ها مدنظر قرار داد.

1- Alessandro Fergnani

2- Debbie Hopkins

3- ArnabChakrabort & AndrewMcMillan

4- Furlan & Faggion

5- Houston and Rahimzadeh

6- Ma Richella Sepah

7- Ozgur Karkamaz

داده‌ها و روش‌شناسی

روش تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی و دارای ماهیت پیمایشی است و گردآوری آمار و اطلاعات در دوستانه کتابخانه ای/ اسنادی و میدانی صورت گرفته است. به‌طوری‌که در روش کتابخانه‌ای/ اسنادی از مقالات، کتاب‌ها، اسناد مرتبط با دروازه‌های شهر کرمان برگرفته از شهرداری شهر کرمان و در روش میدانی نیز با مراجعه به محدوده به گردآوری آمار و اطلاعات اقدام شده است. ابزارهای تجزیه و تحلیل اطلاعات مشتمل پردازش تصویر Sopi جهت تحلیل و ارزیابی دروازه‌ها به کمک سنجنده‌های ماهواره‌ای بوده تا ضمن بررسی این دروازه از طریق سنجنده‌ها و بیان ضرورت آن‌ها جهت اجرای رویکرد بازآفرینی، مؤلفه‌های بازآفرینی شهری در خصوص دروازه‌های نیز مورد بررسی قرار گرفته شده که در نهایت به استخراج راهبرد منتج شده از نتایج و راهکارهای مطرح شده در این خصوص جهت ارتقاء بازآفرینی شهری دروازه‌های شهر کرمان منتهی شده است. لیکن این پژوهش با هدف بررسی دروازه‌های تاریخی شهر کرمان با رویکرد بازآفرینی شهری سعی بر آن دارد که با بررسی اسناد و بیانیه‌های مربوط به جانمایی و بازآفرینی شهری و پژوهش‌های انجام گرفته شده با این رویکرد، دیدی جامع از ابعاد و معیارهای آن داشته باشد.



شکل ۳- مدل مفهومی تحقیق (ترسیم: نگارندگان)

قلمرو پژوهش

کرمان شهری است در جنوب شرقی مرکزی ایران و یکی از کلان‌شهرهای ایران است که مرکز استان و مرکز شهرستان کرمان می‌باشد. جمعیت این شهر طبق سرشماری بر اساس آمار سال ۱۳۹۵ معادل ۵۳۷۷۱۸ نفر بوده است و وسعتی نزدیک به ۲۴۰ کیلومتر مربع داشته است و شهر شش دروازه نامی است که مردم به واسطه آن که کرمان در گذشته شش دروازه داشته‌است، بر آن نهاده‌اند. طبق اسناد و مدارک موجود در سال ۱۲۹۳ ه. ق دور شهر کرمان با حصاری که طول آن از دروازه خراسانی (دروازه گبری) در شمال تا دروازه رق آباد در جنوب و عرض آن از دروازه وکیل در شرق تا دروازه ارگ در غرب بابر و بارو و خندق‌هایی به عرض تقریبی ده متر و عمق چهار متر، محصور بوده‌است.



شکل ۴- موقعیت دروازه‌های مورد مطالعه (ترسیم: نگارندگان)

یافته‌ها

در ارزیابی جانمایی دروازه های تاریخی شهر کرمان با محوریت بازآفرینی شهری از دو روش به صورت مکمل هم استفاده شده است: در روش اول با برداشت‌ها و پیمایش‌های صورت گرفته، در محدوده‌های مشخص شده، موقعیت و جایگاه دروازه‌های تاریخی شهر کرمان با استفاده از پردازش تصویر SOPI مورد توجه و تدقیق نظر قرار گرفت تا ضرورت اجرای رویکرد بازآفرینی را با توجه به اهمیت این دروازه‌ها در شهر توجیه کند. در روش دوم نیز با تکیه بر دیدگاه‌های نظری و تحلیل‌های کیفی، توجه به اطلاعات اخذ شده معیارهای بازآفرینی شهری در ارتباط با هر یک از دروازه‌های تاریخی شهر مورد خوانش قرار گرفت. با این رویکرد، در این تحقیق با توجه به محل قرارگیری دروازه‌های تاریخی شهر قدیم کرمان در فصل مشترک بافت تاریخی و معاصر و با در نظر گرفتن قدمت، مشخصات کالبدی - فضایی و فرهنگی محدوده بافت سنتی، محل دروازه‌ها انتخاب گردید. سنجش از دور با ارائه داده‌ها و بینش‌های ارزشمند برای تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی، نقش مهمی در بازآفرینی شهری ایفا می‌کند که شامل استفاده از تصاویر ماهواره‌ای، عکس‌برداری هوایی و سایر فناوری‌های سنجش از دور برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد ویژگی‌های فیزیکی و تغییرات در مناطق شهری است. تجزیه و تحلیل ماهواره ای و سنجش از دور مبتنی بر استفاده از تصاویر ماهواره‌ای و سایر داده‌های جمع‌آوری شده از فضا برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد سطح زمین و ویژگی‌های مختلف آن است. در تحلیل سنجش از دور و ماهواره‌ای از شش دروازه کرمان با این تکنیک به تحلیل‌های مفید از موقعیت و جایگاه دروازه‌های طی ادوار مختلف زمانی دست پیدا کرده و موقعیت دروازه‌ها را در تصاویر مختلف سنجنده‌های ماهواره‌ای بیان گردید. آنالیز تصاویر به دست آمده از سنجنده‌ها در خصوص محدوده مورد مطالعه نشان از این دارد که این دروازه‌ها بیشترین طیف توجه در زمینه‌های ساماندهی و بازآفرینی را به خود اختصاص داده و ورود این اطلاعات به سنجنده‌ها نشان از برتری موقعیت این دروازه‌ها در ارتباط با پیاده‌سازی رویکرد بازآفرینی و احیا می‌باشد چرا که قابلیت بالایی از نظر شاخصه‌های اساسی اقلیمی، زیست‌محیطی، پوشش گیاهی و ... را دارا می‌باشند.

الف- دروازه رق‌آباد یا ریگ‌آباد: این دروازه در سال ۱۳۱۱ هجری به امر عبد الحسین میرزای فرمانفرما بنا شده است، در جنوب شهر واقع و چون هم مرز اراضی رق‌آباد بود به این مناسبت بنام رق آباد خوانده می‌شد. این دروازه بر سر راه ماهان، جوپار، بم، گلباف، رابر، راین، جیرفت، بافت و توابع جنوبی که در طرف جنوب شرقی کرمان واقع بودند قرار داشت و هر صبح و شام قافله‌های سنگین و مسافرینی بی‌شمار خارج و داخل شهر می‌شدند.



شکل ۵- موقعیت دروازه ریگ آباد در بافت تاریخی شهر (ترسیم: نگارندگان)

ب- دروازه مسجد: این دروازه چون نزدیک به مسجد جامع کرمان بود و به این مناسبت به آن دروازه مسجد گفته می‌شد که تقریباً در ابتدای بازار میدان مظفری بوده که جمعیت زیادی از آن داخل و خارج می‌شد.



شکل ۶- موقعیت دروازه مسجد در بافت تاریخی شهر (ترسیم: نگارندگان)

ج- دروازه ناصری: دروازه ناصری بر پنج دروازه دیگر کرمان برتری داشته و مجرای آب سعیدی که در موقع خطر و هجوم دشمن می‌بایست خندق‌ها را پر از آب نمایند در وسط همین دروازه قرار داشته است.



شکل ۷- موقعیت دروازه ناصری در بافت تاریخی شهر (ترسیم: نگارندگان)

د- دروازه گبری یا خراسانی: این دروازه در طرف شمال شهر کرمان واقع و چون متصل به محله گبرخانه بوده به نام دروازه گبری معروف می‌باشد. این دروازه درست مقابل دروازه رق‌آباد واقع و فاصله بین این دو شش کیلومتر بوده و ارتفاع این دروازه قریب سه متر بوده است.



شکل ۸- موقعیت دروازه گبری در بافت تاریخی شهر (ترسیم: نگارندگان)

ذ- دروازه سلطانی: این دروازه در حد شمالی ارگ دولتی واقع و محل آن در ابتدا کوچه دبیرستان بهمنیار (اداره آموزش و پرورش فعلی) که از خیابان شهید بهشتی (پهلوی سابق) داخل و قریب صد متر داخل کوچه در سمت راست بوده است.



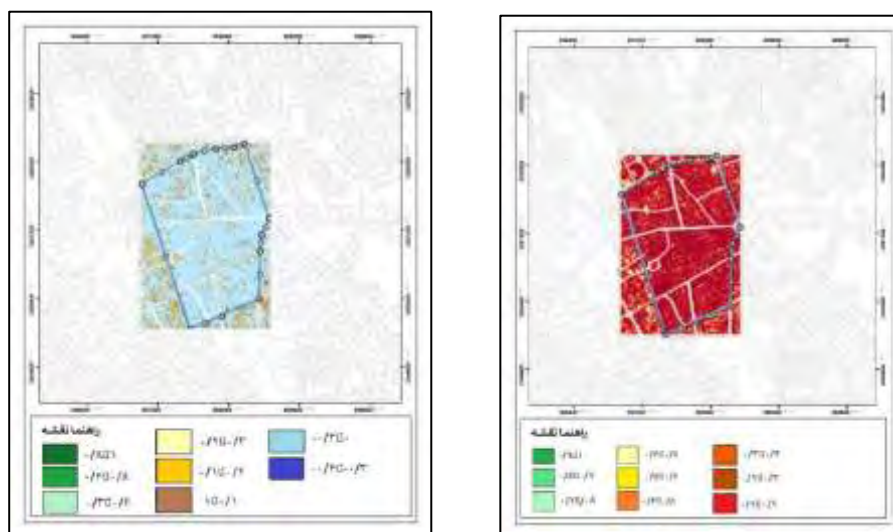
شکل ۹- موقعیت دروازه سلطانی در بافت تاریخی شهر (ترسیم: نگارندگان)

ر- دروازه باغ نظر (ارگ): این دروازه به دلیل استقرار روبروی باغ نظر (باغ ستاد امروزی) به آن دروازه نظر و گاهی مواقع هم به آن دروازه ارگ می گفتند که دقیقاً در محل چهار خیابان فلکه بهداری شاه قرار داشته است.



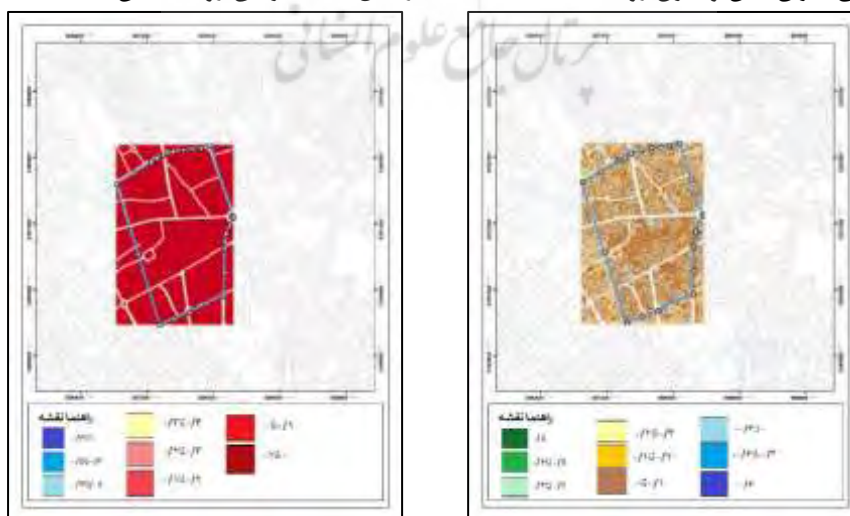
شکل ۱۰- موقعیت دروازه ارگ در بافت تاریخی شهر (ترسیم: نگارندگان)

شاخص NDVI نشان از این دارد که محدوده دروازه‌های شهر کرمان (شش دروازه) از ابتدا دارای تنوع پوشش گیاهی بوده و میزان قابل توجهی از پوشش را در برگرفته و اما در سال‌های اخیر این تنوع و پوشش به واسطه عوامل مختلفی همچون برداشت‌های بی‌رویه از منابع آب و خشکسالی و ساخت و سازهای صورت گرفته در این محدوده رو به افول گراییده است و بیشترین میزان آن نیز در Feb2020 به بعد صورت گرفته است.



شکل ۱۱- تحلیل سنجنده از تفاوت پوشش گیاهی و روند بازسازی آب و رطوبت محدوده دروازه‌های تاریخی (ترسیم: نگارندگان)

حجم پوشش گیاهی در محدوده مورد مطالعه به میزان قابل توجهی کاهش یافته است و در پایان سال ۲۰۲۲ به میزان ۰,۱ تا ۱- رسیده است که این نشان از کاهش تنوع پوشش گیاهی در منطقه دارد و از آنجایی که پوشش گیاهی یکی از مؤلفه‌های اساسی رویکرد بازآفرینی می‌باشد، توجه به این مهم در محدوده دروازه‌های مورد مطالعه بیش از پیش ضروری می‌باشد. بر اساس تحلیل شاخص تفاوت نرمال شده آب (NDWI) می‌توان منطقه اطراف دروازه‌های تاریخی شهر کرمان را از نظر وجود آب و پتانسیل برای توده‌های آبی ارزیابی کرد. NDWI یک شاخص طیفی است که حضور آب را بر اساس تفاوت در بازتاب بین باندهای نور مادون قرمز نزدیک (NIR) و امواج کوتاه مادون قرمز (SWIR) کمی می‌کند. با توجه به اهمیت و جایگاه شش دروازه در شهر کرمان، بیشترین روند بازسازی در منابع آب در محدوده دروازه‌های صورت گرفته که از طریق روش‌هایی همچون احیاء منابع آب زیر زمینی، کاهش تردد وسایل نقلیه از طریق فرایند نفوذپذیری و معرفی مسیرهای جایگزین و کنترل استفاده از قنوات و منابع آب زیر زمینی بوده است. این فرایند مجدداً در Feb2023 صورت گرفته و تاکنون نیز بدان توجه شده است. شاخص عادی تفاوت بارش و شدت نزدیکی تعرق NDSI از دیگر شاخص‌ها و تحلیل‌های سنجنده‌ای صورت گرفته در محدوده می‌باشد. این شاخص نیز به نوبه خود نشان از این دارد که در محدوده دروازه‌های تاریخی میزان بارش و تعرق روند مساعدی داشته اما در سال‌های اخیر این روند کاهش داشته است.



شکل ۱۲- تحلیل سنجنده از تفاوت بارش و شدت نزدیکی تعرق، اثرات خاک و پوشش گیاهی در محدوده دروازه‌های تاریخی (ترسیم: نگارندگان)

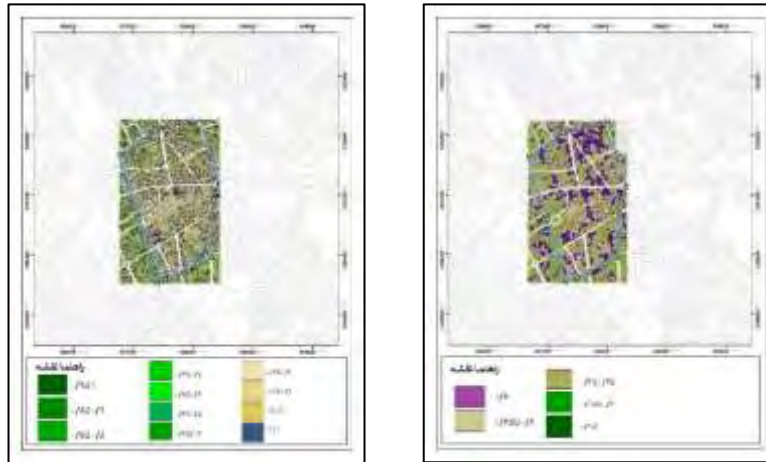
شاخص SAVI یک شاخص پوشش گیاهی است که بازتاب پس زمینه خاک را در نظر می‌گیرد تا نمایش دقیق‌تری از سلامت پوشش گیاهی ارائه دهد. با استفاده از این شاخص می‌توان منطقه را بر اساس ویژگی‌های پوشش گیاهی آن تحلیل کرد. برای انجام تجزیه و تحلیل با استفاده از شاخص SAVI، به داده‌های خاصی از دروازه‌های تاریخی شهر، مانند تصاویر ماهواره‌ای یا داده‌های سنجش از دور نیاز داریم. این داده‌ها باید شامل اطلاعات مربوط به مقادیر بازتاب مادون قرمز نزدیک (NIR) و باند قرمز باشد. مقادیر بالاتر SAVI عموماً نشان‌دهنده پوشش گیاهی سالم‌تر و فراوان‌تر است، در حالی که مقادیر پایین‌تر نشان‌دهنده پوشش گیاهی یا استرس کمتر است. از اینرو با مقادیر SAVI، می‌توانیم الگوهای پوشش گیاهی منطقه را تجزیه و تحلیل کنیم، مناطقی با پوشش گیاهی متراکم یا کم را شناسایی کنیم، سلامت پوشش گیاهی را بین مناطق یا دوره‌های زمانی مختلف مقایسه کنیم و تغییرات پوشش گیاهی را در طول زمان ارزیابی کنیم. در ارتباط با این شاخص، تحلیل‌های صورت گرفته از سنجنده در محدوده شش دروازه نشان از این دارد که شاخص‌های گیاهی و اثرات خاک در منطقه در وضعیت نسبتاً مساعدی قرار دارد و از تراکم قابل‌توجهی برخوردار بوده است اما در سال‌های اخیر و منتهی به سال ۲۰۲۳ به واسطه برداشت‌های بی‌رویه و ساخت و سازهای زیاد صورت گرفته در منطقه کیفیت خاک منطقه دستخوش تغییر شده است. بر اساس تصاویر به دست آمده از محدوده مورد مطالعه، پوشش خاک محدوده در دروازه‌های شمالی و شرقی محدوده در پیرامون خیابان شریعتی و مسجد جامع از تنوع بیشتری برخوردار بوده و بطن بافت دروازه‌ها این تنوع نیز بیشتر می‌شود به‌طوری‌که میزان آن از ماکزیمم ۰٫۸ تا ۰٫۱-۰٫۲ رسیده است و همواره با نوساناتی همراه بوده است که این می‌تواند به واسطه ساخت و سازهای بی‌رویه‌ای باشد که در این محدوده رخ داده است و در حال وقوع است. شاخص دیگر مورد بررسی و به دست آمده از سنجنده در محدوده مورد مطالعه، SIPI می‌باشد که آلودگی‌های صنعتی را نشان می‌دهد. طی سال‌های مختلف در محدوده مورد مطالعه، شش دروازه به تناسب اهمیت و جایگاه ویژه‌ای که در شهر کرمان دارند شاهد سیل عظیمی از ساخت و سازها بوده‌اند که برخی از آن‌ها سازه‌ها و فعالیت‌های صنعتی می‌باشند. تصاویر به دست آمده از سنجنده در محدوده شش دروازه نشان از این دارد که حجم آلاینده‌ها محدوده بسیار بالا بوده که این خود می‌تواند ضعف پوشش گیاهی و تغییر و تحولات در منابع آبی و خاکی محدوده را به دنبال داشته باشد.



شکل ۱۳- تحلیل سنجنده از شاخص میزان آلاینده‌های صنعتی و تابش طبیعی در محدوده دروازه‌ها (ترسیم: نگارندگان)

شاخص NBR یا شاخص تابش زمینه طبیعی، کیفیت تابش در محدوده شش دروازه را نمایش می‌دهد. بر اساس این شاخص بیشترین میزان تابش در بافت‌های درونی دروازه‌ها شکل گرفته است و در پیرامون بافت به‌واسطه ساخت و سازهای صورت گرفته و ساختمانی بلندی که در این بخش‌ها وجود دارد زوایه تابشی تغییر کرده و مایل بوده است. شاخص توسعه زیر ساخت‌ها و قابلیت‌های توسعه از دیگر شاخص‌هایی است که سنجنده از محدوده مورد نظر به ما می‌دهد. بر اساس این

شاخص شش دروازه مورد نظر به تناسب موقعیت جغرافیایی و قرارگیری در مرکز شهر و برخورداری از شبکه‌های ارتباطی مناسب و کاربری‌های جاذب در اطراف خود از زیر ساخت‌های مساعدی جهت توسعه برخورداری می‌باشد.



شکل ۱۴- تحلیل سنجنده از شاخص توسعه زیرساخت‌ها و تغییرات کاربری اراضی در محدوده دروازه‌ها (ترسیم: نگارندگان)

توسعه زیر ساخت‌های محدوده شش دروازه از شرایط نسبتاً مساعدی برخوردار بوده است و این جایگاه ویژه شش دروازه در شهر کرمان و نگاه ویژه این محدوده در طرح‌های توسعه شهر را می‌رساند. بر اساس تصویر به دست آمده از سنجنده مورد نظر در محدوده مورد مطالعه، زیرساخت‌های توسعه شهری میزان قابل توجهی را در بر گرفته‌اند به‌طوری‌که بین بازه تعریف شده ۰.۳-۰.۶ و بالاتر توزیع یافته‌اند. در نهایت آخرین تصویر گرفته شده از سنجنده‌های ماهواره‌ای، شاخص Index of land use changes یا تغییرات کاربری اراضی می‌باشد. بر اساس تصویر به دست آمده بیشترین تغییرات کاربری اراضی انجام شده در محدوده شش دروازه در حوالی دروازه‌های جنوبی و شمالی محدوده در پیرامون خیابان‌های شریعتی و امام خمینی (ره) رخ داده است که این نیز به واسطه ساخت و سازهای زیادی است که در این منطقه به تناسب اهمیت و جایگاه ویژه و تجاری و اقتصادی که در شهر دارد ایجاد شده است. عوامل و پیشران‌های منتخب بر بازآفرینی شهری در ارتباط با دروازه‌های تاریخی شهر بر گرفته از اطلاعات میدانی در قالب شاخص‌ها و مؤلفه‌های کلیدی صورت گرفته است که در ادامه به بررسی کامل آن‌ها خواهیم پرداخت. در مرحله اول، به منظور خلاصه‌سازی اطلاعات و حصول به فصل مشترک‌هایی در رابطه با دروازه‌ها به تحلیل یافته‌ها و دسته‌بندی‌هایی به شرح زیر پرداخته است (جدول ۱).

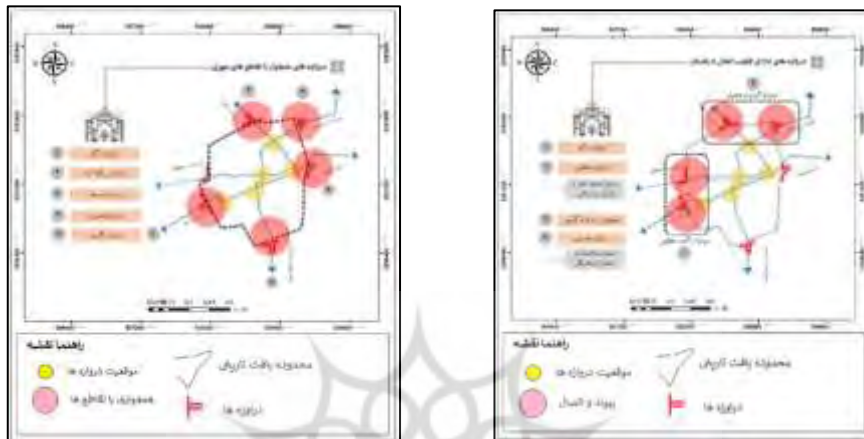
جدول ۱- عوامل کلیدی و پیشران‌های منتخب در بازآفرینی دروازه‌های شهری

مؤلفه	شرح مؤلفه	مشخصات دروازه
اتصال پذیری و ساختار	دروازه‌های دارای قابلیت اتصال با یکدیگر	دروازه ارگ، دروازه سلطانی، دروازه گبری، دروازه ناصری
همجواری	دروازه‌های همجوار با تقاطع‌های شهری	دروازه ارگ، دروازه ریگ آباد، دروازه مسجد، دروازه ناصری، دروازه گبری
	دروازه‌های همجوار با حداکثر ابنیه تاریخی	دروازه ارگ، دروازه ریگ آباد، دروازه مسجد
اهمیت آکس شهری	دروازه‌های واقع در محورها و اکس‌های مهم	دروازه ارگ، دروازه ریگ آباد، دروازه مسجد
ورودی بازار	دروازه‌های واقع بر ورودی بازار تاریخی	دروازه ارگ، دروازه ریگ آباد، دروازه مسجد
تصویر ذهنی	دروازه‌های دارای بیشترین قابلیت ماندگاری تصویر ذهنی	دروازه ارگ، دروازه ریگ آباد، دروازه مسجد

(مأخذ: نگارندگان)

در دسته‌بندی اول (شکل ۱۵) دو دروازه گبری و ناصری که به ترتیب در خیابان ابوحامد و ناصری واقع شده‌اند به دلیل داشتن فاصله اندک از هم به فاصله دو تقاطع، قابلیت اتصال‌پذیری ساختاری را با یکدیگر دارا می‌باشند. بدین نحو که در

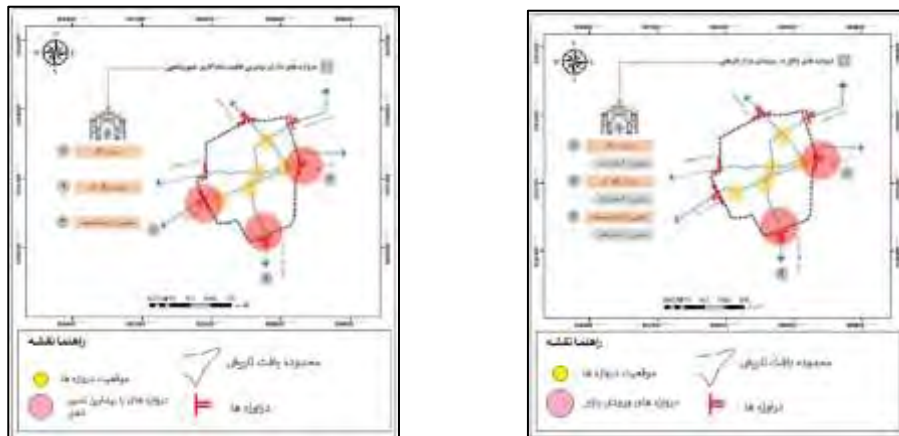
صورت گسترش پروژه در آینده، امکان بسط طراحی در راستای اتصال این دو دروازه به یکدیگر وجود دارد. دو دروازه بعدی که این پتانسیل را دارا می‌باشند؛ دروازه سلطانی و ارگ بوده که به دلیل فاصله کمتر با هم نیز این فرصت در رابطه با آن‌ها نیز با بکارگیری اصولی شهرسازانه امکان‌پذیر می‌باشد. در دسته‌بندی دوم (شکل ۱۶) به موقعیت قرارگیری دروازه‌ها در کنار تقاطع‌ها اشاره دارد. در این دسته‌بندی هر شش دروازه به غیر از دروازه سلطانی هر یکی به نوعی با تقاطع و گره‌ای شهری حائز اهمیت همجوار هستند که این نوع همجواری بر کیفیت دسترسی‌پذیری و نفوذپذیری بصری و همچنین بر ماندگاری ذهنی آن‌ها می‌افزاید.



شکل ۱۵- دسته‌بندی قابلیت اتصال دروازه‌ها (ترسیم: نگارندگان) شکل ۱۶- دسته‌بندی همجواری دروازه‌ها با تقاطع‌های شهری در دسته‌بندی سوم (شکل ۱۷) دروازه‌هایی که دارای همجواری با بیشترین ابنیه تاریخی بوده مد نظر قرار گرفته است. دروازه مسجد، دروازه ریگ آباد و همچنین ارگ باهم در یک دسته‌بندی قرار می‌گیرند. دسته‌بندی چهارم (شکل ۱۸) مرتبط با دروازه‌هایی بوده که در آکس محورهای مهم تاریخی شهر قرار گرفته باشند. بنابراین دروازه ارگ به دلیل استقرار در آکس محور عدالت به طرف ورودی میدان ارگ، از این لحاظ حائز اهمیت بوده و تعریف‌کننده یک محور قوی اکس‌بندی شده می‌باشد. از طرفی دروازه ریگ آباد نیز به دلیل واقع بودن در انتهای آکس بازار تاریخی ریگ آباد این ویژگی را دارا می‌باشد. دروازه مسجد نیز همین شرایط مشابه را شامل می‌شود.



شکل ۱۷- دسته‌بندی همجواری دروازه‌ها با حداکثر ابنیه تاریخی شکل ۱۸- دسته‌بندی همجواری دروازه‌ها و آکس‌های مهم شهری در دسته‌بندی پنجم (شکل ۱۹) شامل دروازه‌هایی بوده که در ورودی بازارهای تاریخی واقع شده‌اند. لذا سه دروازه مسجد، ریگ آباد و ارگ همان‌طور که پیشتر توضیح داده شده در این دسته‌بندی قرار گرفته‌اند. دروازه‌های دارای بیشترین قابلیت ماندگاری تصویر ذهنی بوده و شامل دروازه ارگ، دروازه ریگ آباد، دروازه مسجد می‌باشند (شکل ۲۰).



شکل ۱۹- دسته‌بندی دروازه‌های واقع در ورودی بازارهای تاریخی شکل ۲۰- دسته‌بندی دروازه‌های دارای بیشترین قابلیت ماندگاری تصویر از اینرو یکی از مواردی که منجر به شکل‌گیری نوع رویکرد به طراحی هر شش دروازه باهم می‌باشد توجه به اصل کل از جز و اصل ارتباط می‌باشد. بدین معنا که چنانچه هر شش دروازه را به‌صورت یک جز از کلی بزرگتر مد نظر قرار دهیم؛ زبان الگو و طراحی هر شش دروازه یکی بوده و به‌صورت کلی یکپارچه نمود پیدا می‌کنند.

نتیجه‌گیری

دروازه‌ها دارای ارزش فرهنگی و تاریخی قابل توجهی هستند که نشان‌دهنده میراث غنی و سنت‌های معماری شهر است. از طرفی شش دروازه تاریخی شهر کرمان از جاذبه‌های گردشگری پرطرفدار می‌باشند که بازدیدکنندگانی را که علاقه‌مند به کاوش در تاریخ و فرهنگ شهر هستند به سوی خود می‌کشاند. بر همین اساس احیای این دروازه‌ها می‌تواند جذابیت آن‌ها را افزایش داده، آن‌ها را برای گردشگران در دسترس‌تر، آموزنده‌تر و جذاب‌تر کرده و در نتیجه گردشگری را در شهر رونق بخشد. احیای دروازه‌های تاریخی شهر کرمان با توجه به موقعیت و جایگاهی که در بطن شهر کرمان دارند، می‌تواند کاتالیزور توسعه اقتصادی شهر باشد. این دروازه‌ها با جذب گردشگران و مشاغل می‌توانند فرصت‌های شغلی ایجاد، مشاغل محلی را تحریک و به رشد اقتصادی کلی شهر کمک کنند. دروازه‌های تاریخی شهر کرمان در نواحی ممتاز واقع شده‌اند و از نظر کاربری ارزشمند هستند. ایجاد حس مکان در بافت با زنجیره‌ای از تعلقات وابسته به آن، سبب ایجاد یک حس اجتماعی مشترک می‌گردد که به‌نوعی با احساس مالکیت همخوان است این چنین است که دروازه‌های شهر، از گذشته تاکنون در یک رشته خاطره‌ای تبدیل به الگوی ذهنی در بازشناسی کرمان معاصر شده است. تصور شهروندان از پیوند مجدد شهر با ساختار قدیمی آن از طریق این دروازه‌های تاریخی به عوامل مختلفی از جمله میراث فرهنگی، برنامه‌ریزی شهری و مشارکت جامعه بستگی دارد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد شش دروازه تاریخی شهر کرمان بر اساس تحلیل‌های صورت گرفته و خروجی‌های به دست آمده، از ویژگی‌های مطلوبی جهت احیاء و بازآفرینی برخوردار بوده و پتانسیل زیادی برای احیا و بازآفرینی دارند و می‌توانند به طور مؤثر احیا شده و با بهره‌گیری از موقعیت استراتژیک و استفاده از شیوه‌های پایدار می‌توانند به فضاهای پر جنب و جوش و پر رونق تبدیل شوند و به توسعه کلی و حفظ میراث غنی شهر کرمان کمک کنند. در مجموع، دروازه‌های تاریخی شهر کرمان به دلیل اهمیت فرهنگی، جاذبه‌های گردشگری، کمک به هویت شهری، پتانسیل توسعه اقتصادی، امکانات بازآفرینی و موقعیت برتر کاربری اراضی، قابلیت احیای زیادی دارند. احیای این دروازه‌ها نه تنها می‌تواند میراث شهر را حفظ کند، بلکه به رشد اقتصادی آن و بهبود کلی محیط شهری کمک می‌کند. از اینرو با توجه به اهمیت و جایگاهی که شش دروازه در شهر کرمان دارند، می‌توان اینگونه نتیجه گرفت که بهبود شش دروازه شهر می‌تواند فضاهای شهری هویت‌مندی را در بافت

تاریخی ایجاد کرده و مراکز تجاری یا فرهنگی را نیز توسعه دهد که این می‌تواند بر درک شهروندان از شهر و شاکله ساختارمند آن تأثیر مثبت بگذارد.

سپاسگزاری

جای دارد در پایان از راهنمایی‌های ارزنده جناب آقای دکتر مسلم قاسمی که ما را در تحلیل‌های سنجش از دور مقاله راهنمایی کردند، تشکر و قدردانی داشته باشیم.

References

- Abou El-Haggag Mehanna, W. (2019). *Urban renewal for traditional commercial streets at the historical centers of cities*. Alexandria Engineering Journal.
- Abuzari P. & Ziari, Y. (2019). *Explaining the effects of policies for the improvement and renovation of worn-out urban structures (case study: district 12 of Tehran municipality)*. Quarterly Journal of New Attitudes in Human Geography, 11(4), 491-510.
- Aksamija, A. (2021). *Research Methods for the Architectural Profession* New York Routledge.
- Albanese, G., Ciani, E., & Blasio, G. (2020). *Anything new in town? the local effects of urban regeneration policies in Italy*. Regional Science and Urban Economics.
- Amini, S., & Ansari Mahyari, S. (2021). *Urban Branding as a Stimulus for Urban Regeneration and Renewal*. National Conference on Towards Knowledge-Based Urbanism and Architecture, Issue 3.
- Ardestani, Z. (2015). *Explaining a Native Model of Urban Regeneration to Revive Distressed Textures*. Ph.D. dissertation in Urban Planning, supervised by Mohammadreza Pourjafar, Faculty of Art and Architecture, Tarbiat Modares University, Tehran.
- Ashworth, G. J., Tunbridge, J. E. (2023). *Multiple approaches to heritage in urban regeneration: the case of City Gate, Valletta*. Journal of Urban Design, Pages 494-501.
- Bakhtiar, L., & Ardalan, N. (2018). *The Role of Tradition in Iranian Architecture (V. Jalili, Trans)*.
- Balsas, C. (2022). *Historical and conceptual perspectives on urban regeneration: a prolog to a special issue*. Journal of Place Management and Development, ISSN: 1753-8335
- Chakraborty, A., & Mcmillan. (2018). *GIS and scenario analysis: Tools for better urban planning*. In B. Huang (Ed.), Comprehensive geographic information systems, 371-380.
- Chen, X., Zhu, H., & Yuan, Z. (2020). *Contested memory amidst rapid urban transition: The cultural politics of urban regeneration in Guangzhou*. China. Cities.
- Claudia, T., & Luigi, P.A. (2016). *novel paradigm to achieve sustainable regeneration in Historical Centres with Cultural Heritage*. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 693 – 697.
- Cysek-Pawlak, M., & Krzysztofik, S. (2022). *Urban regeneration and urban resilience planning through connectivity: the importance of this principle of new urbanism*. June 2022 European Spatial Research and Policy 29(1):111-133, DOI:10.18778/1231-1952.29.1.06.
- D.Ince, C., & Aslan, B. (2019). *Monitoring the effects of land sizes on private property transformation in an urban regeneration project by regression analysis: Erenler credit case study, Kocaeli*. Sustainable Cities and Society, 50.
- Daneshpour, A., & Shiri, E. (2015). *Physical and Functional Elements Shaping the Identity of Historical Textures in Iranian Islamic Cities*. Naqsh-e Jahan Quarterly, 5(1), 17-25.
- Debbie Hopkins, j. (2019). *Collective memory and urban regeneration in urban spaces: Reproducing memories in Baharestan Square, city of Tehran, Iran*. City, Culture and Society, 18. DOI: 10.1016/j.ccs.2019.100290

- Ebrahimi Ghorbani, F., Ranjbar, E., & Andalib, A. (2021). *Identifying Culture-Based Regeneration Strategies in Historical Areas of Iranian Cities; Case Study: Feyzabad Neighborhood in Kermanshah*. Bagh-e Nazar, 18(96), 105-120.
- Ebrahimi, M., Dehdari Fard, A., & Mokhtari Malekabadi, R. (2022). *An Analysis of Regeneration in the Sang Siah Historical Neighborhood of Shiraz Using ALM-GIS Combined Analysis*. Urban Planning Research, 7(2), 1.
- Ebrahimnejad, M., Sheikh al-Islami, A., & Shah, H. (2021). *A Evaluation model of development stimulus projects in regenerating worn-out urban fabric*. Geographical Research. 36(3):253-261.
- Esmaeil Dokht, M., Mansouri, S., & Sheibani, M. (2021). *Comparative Analysis of Residents' Perception of the City (Urban Landscape) with Urban Development Plans*, Evaluating the Transition of the Traditional Urban Landscape to Contemporary Shiraz. Bagh-e Nazar, 18(96), 45-58.
- Faraji, A., Mireie, M., & Shareghi, C. (2018). *A Study on Urban Texture Renovation Policies (Case Study: Karaj)*. Urban Planning Geography Research, 5(1), 53-70.
- Ferngani, A. (2019). *Mapping futures studies scholarship from 1968 to present: A bibliometric review of thematic clusters*. research trends and research gaps, Futures.105, 104-123.
- Furlan, R., & Faggion, L. (2017). *Urban Regeneration of GCC Cities: Preserving the Urban Fabric's Cultural Heritage and Social Complexity*. Journal of Historical Archaeology & Anthropological Sciences, 1(1), 1-7.
- Ghane, M., Mahmoud, A., & Maleki, S. (2019). *Evaluating the Potential Use of Urban Development Drivers in the Regeneration of Distressed Textures (Case Study: Shah Joogh Neighborhood in Semnan)*. Geography and Urban-Regional Planning Quarterly, 10(34), 1-22.
- Gu, Z., & Zhang, X. (2020). *Framing social sustainability and justice claims in urban regeneration: A comparative analysis of two cases in Guangzhou*. Land Use Policy.
- Habibi, R. (2008). *Mental Images and the Concept of Place*. Honarhaye Ziba.(35), 39-50.
- Hassanzadeh, M., & Soltanzadeh, H. (2019). *Classification of Regeneration Planning Strategies Based on the Sustainability Level of Historical Textures*. Iranian Islamic City Studies, 6(23), 19-30.
- Huston, S., & Rahimzad, R. (2014). *Smart Finance for Sustainable*. Urban Regeneration. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2443406>.
- Ibanescu, B., Stoleriu, O. M., Munteanu, A., & Iat, u, C. (2018). *The Impact of Tourism on Sustainable Development of Rural Areas: Evidence from Romania*. Sustainability. 10, 3529.
- Jafarpour Nasser, S. (2018). *Investigation of the old fertility area of Tabriz city using historical sources*. Bagh-e Nazar. 15(62), 37-46.
- Kalantari Khalilabad, H., Sadeghi, S., & Haghi, M. (2016). *Restoration Strategies in Historical Urban Textures with Emphasis on Earthquake Crisis Management (Case Study: Sirius Neighborhood in Tehran)*. Iranian Islamic City Studies Quarterly, 23(1), 61-74.
- Kara, C., & Iranmanesh, A. (2023). *Modelling and Assessing Sustainable Urban Regeneration for Historic Urban Quarters via Analytical Hierarchy Process*. Land 2023, 12(1), 72; <https://doi.org/10.3390/land12010072>
- Karimpour Shirazi, M., & Kohzadi Seifabad, O. (2017). *Theoretical Model of Regeneration in Historical Textures*. Modern Research in Geographic Sciences, Architecture, and Urban Planning Quarterly, 1(5), 203-225.
- Khan Mohammadi, M., & Ghaleh Noei, M. (2016). *Culture-Based Regeneration through the Development of Creative Industries and the Establishment of Cultural Neighborhoods in Historical Textures*. Iranian Architectural Conservation Biannual, 6(12), 67-84.

- Korkmaz, C. (2020). *Balaban Sustainability of urban regeneration in Turkey: assessing the performance of the north ankara urban regeneration project*. Habitat International. 95(102081):1-14.
- Korkmaz, O. (2014). *The Urban Renewal Process in Turkey*. Translated by Naeimeh Rezaei. Internet Journal of Renovation, 5(25).
- Lak, A. & Hakimian, P.(2019).*Collective memory and urban regeneration in urban spaces: Reproducing memories in Baharestan Square, city of Tehran, Iran*.City, Culture and Society.18, pp.100290-100300, 201
- Laprise, M. Lufkin, S., & Rey. (2016). *E An indicator system for the assessment of sustainability integrated into the project dynamics of regeneration of disused urban areas*. Building and Environment. 86, 29–38.
- Lazarević, E. V., Koružnjak, A. B., & Devetaković, M. (2016).*Culture design-led regeneration as a tool used to regenerate deprived areas. Belgrade the Savamala quarter; reflections on an unplanned cultural zone*. Energy and Buildings. 115, 3-10.
- Li, L., & Hong, G. (2017). *Evaluating the performance of public involvement for sustainable urban regeneration*. Procedia engineering.145, pp 1493 - 1500.
- Loqman, M., Sa'eedeh Zar-abadi, Z. S., & Behzadfar, M. (2022). *Investigating the Mutual Effects of Social Capital and Quality of Life in Urban Neighborhoods Using Structural Equation Modeling (Case Study: Sultan Mir-Ahmad and Fin in Kashan)*. Journal of Iranian Architecture Studies. 8(15), 217-240.
- Martí, P. (2019). *García-Mayor, Carcia., Serrano-Estrada, Leticia*. Identifying opportunity places for urban regeneration through LBSNs, Cities. (90). 191-206.
- Mohammad Moradi, A., & Jafarpour Nasser, S. (2013). *Investigating the process of urban development during Ilkhani urban planning with an analysis of Tabriz urban development*. Journal of Iranian Architecture & Urbanism(JIAU).4(2), 89-102.
- Nawfal, S. A., Kalbadi, P., & Pourjafar, M. R.(2009).*The Study of Affecting Indicators in Urban Identity, Case Study Jolfa Neighborhood in Isfahan City*. Armanshahr Architecture & Urban Development, (2009). 2(3), 57-69.
- Pajouhan, M., Moradpour, N., Ghashghaei, R., & Ashouri Shadehi, M. (2018). *Application of Decision-Making Field Analysis in Culture-Based Regeneration with a Tourism Approach in Historical Neighborhoods (Case Study: Zahirabad Neighborhood in Tehran)*. Urban Planning Geography Research, 6(3), 511-530.
- Pérez Guilarte, Y., & González, R. C. L.(2018).*Sustainability and visitor management in tourist historic cities: The case of Santiago de Compostela, Spain*. Journal of Heritage Tourism. 13(6), 489–505.
- Pourahmad, A., Habibi, K., & Keshavarz, M. (2010). *The Evolution of the Concept of Urban Regeneration as a New Approach in Urban Distressed Textures*. Iranian Islamic City Studies, 1(1), 73-93.
- Pourserajian, M. (2015). *Values of the Historical Neighborhood and Criteria for Changes from Residents' Perspective*. Bagh-e Nazar, 35, 39-52.
- Pourzakarya, M. (2019).*Fadaei Nezhad Bahramjerdi, S. Towards developing a cultural and creative quarter: Culture-led regeneration of the historical district of Rasht Great Bazaar, Iran*. Land Use Policy .89, 104218.
- Rezaei, M.R., & Hajforoush, Sh. (2018). *Evaluation of Satisfaction with Regeneration Projects in Historical Urban Textures with a Local Communities Approach: Case Study of Hamsayegi Kavir Complex in Yazd*. Geographic Research Quarterly, 33(2), 59.
- Sadeghi Fasaee, S., & Erfan-Manesh, I. (2018). *Methodological Foundations of Documentary Research in Social Sciences: Case Study of the Effects of Modernization on Iranian Families*. Cultural Strategy Quarterly, 8(29), 61-91.

- Sepe, M. (2014). *Urban transformation, socio-economic regeneration and participation: two cases of creative urban regeneration*. International Journal of Urban Sustainable Development. 6(1), 20-41.
- Seyed Baranji, SK., Tabibian, M., & Bahraini, SH. (2021). *Assessing the feasibility of the principles and criteria of sustainable regeneration in the direction of planning and sustainable development of historical context (Case study: historical-central context of Rasht)*. Quarterly Journal of New Attitudes in Human Geography. 13(2):25-42.
- Shole, M. (2006). *Old Gates in the Collective Memory of the Contemporary City Rooting Memory Strings*. Fine Arts(27), 26-17.
- Shomaei, A., Movahedi, A., & Rezapour Mirsaleh, H. (2019). *Analyzing the Role of Regeneration in the Old Texture of Ardakan in Urban Tourism Development*. Iranian Islamic City Studies Quarterly, 9(34), 59-72.
- Taghvaei, M., & Taheri, A. (2020). *The Effect of Urban Regeneration on Urban Tourism (Case Study: District 3 of Isfahan)*. Urban Management Studies, 12(41), 17-27.
- Von Mays, P. (2014). *A look at the basics of architecture from form to place 2649 (S. Ayvazian, Trans)*. University of Tehran.
- Yaghoubi, M., & Shams, M. (2016). *Regeneration of Distressed Textures with a Sustainable Development Approach (Case Study: Ilam)*. Sustainable City, 2(1), 63-77.
- Yousefzadeh, Z., Kermani, A., Hataminejad, A., Hosseinzadeh, M. (2020). *Evaluating the Relationship and Impact of Sustainable Regeneration Dimensions on Citizens' Quality of Life (Case Study: Tehran, District 15)*. New Perspectives in Human Geography Quarterly, 12(3), 299-316.
- Zangishehei, S., Rafieian, M., Qaedrahmati, S., & Meshkini, A. (2021). *Synergy of Urban Sustainable Regeneration Actors with a Communicative-Network Governance Approach (Case Study: Urban Regeneration Headquarters in Kermanshah)*. Human Geography Research (Geographical Research), 53(4), 1165-1189.
- Zarandian, N. (2021). *A Study on the Status of Historical Textures in Urban Regeneration Plans*. Majlis Research Center.